

BAŞKENT GÜNLERİ

MÜŞERREF HEKİMOĞLU

Belgeler ve anılar

Pembe Köşk'te Sayın Taha Toros'u izlerken düşünüyorum. Kimi söyleşiler nasıl boyutlanıyor. İsmet Paşa'nın bilinmeyen yanlarını dinlerken kimler geliyor karşımıza! Lozan'dan Paris'e gidiyoruz birden. Paris'ten İstanbul'a, başkent Ankara'ya. Abdülhak Hamit'ten Ümit Yaşar Oğuzcan'a. Lüsyen Hanım'dan bir zenci kızına. Taha Toros kelebekler gibi uçuruyor konuları, belleğimiz parlıyor, renkli çağrışımlarla gülümsüyoruz. Salon kahkahalarla çnlıyor birden, konu dağıldı diye düşünürken İsmet Paşa yeniden çıkıyor karşımıza. Savaşta, barışta, Lozan'da, Midilli'de, Paris'te, Moskova'da.

İspanyol Meyhanesini anımsatıyor Taha Toros, rahmetli Ümit Yaşar Oğuzcan ile İnönü arasında geçen bir olayı anlatıyor. Paşa'yı kinciliği, unutmazlığıyla tanıyanlara yeni bir pencere açıyor. Ümit Yaşar'ın bir taşlaması nedeniyle. "İSMET PAŞA'YI NE KİNİ ÖLDÜRÜR, NE İNAT - ÖLDÜRÜRSE ÖLDÜRÜR DAMAT" diyor. Anlaşılan Metin Toker'e çok içerlemiş Oğuzcan. Aradan zaman geçiyor Ümit Yaşar İş Bankası'nın kültürel çalışmalarıyla ilgili bölümde görev yaparken işinden uşaklaştırılıyor. Bunalmış bir yaşam süreci, iş bulamıyor, dost kapıları da açılmayınca Başbakan İnönü'ye mektup yazıyor. Çaresiz ve umutsuz. Görüşmek istiyor. Çok geçmeden bir çağrı geliyor Ankara'dan. Yol parası yok, tanıdık bir şirketten indirimli biletle gece otobüsüne biniyor. Sabah doğru Başbakanlığa. Oğuzcan'ı hiç bekletmiyorlar, doğru Başbakan'ın odasına götürüyorlar. Kocaman bir salon, köşede bir koltukta İsmet Paşa. Ümit Yaşar yürüdüğüce salon daha büyüyor nerdeyse. Ne yapacak, nasıl konuşacak, nasıl karşılanacak, derken İnönü başını kaldırıyor, konuşmaya başlıyorlar. Sorular soruyor Paşa, evli mi, bekâr mı, çocukları var mı, okula gidiyorlar mı, kız mı, oğlan mı? Oğlunu anlatıyor Oğuzcan. İnönü gülümsüyor. "Öyleyse yaşamın güvencede, seni öldürecek bir damadın olmayacak", diyor. Taha Toros İnönü'nün kısık sesine ve konuşma türüne benzeterek anlattı bu öyküyü. Salon kahkahalarla çnlarken devam etti. Ümit Yaşar çok karamsar ayrılıyor Başbakanlık'tan. Taşlamasıyla taşlanmış gibi umutsuz, gece otobüsüne biniyor, evine geliyor İstanbul'a. Eşi ve oğlu büyük bir sevinçle karşılıyor onu. Başardın, diyorlar. İş Bankası'ndaki görevine dönüyorsun, işte telgraf, İsmet Paşa Ümit Yaşar'ın dizeleriyle taşı gedğine koyuyor ama hoşgörüsünü belirtmekten de geri kalmıyor. Bankaya

telefon ettirip Oğuzcan'ın görevine dönmelerini sağlıyor ayrıca durumunun yıldırım telgrafla ona bildirilmesini istiyor. Ben de bir parantez açacağım burada. Değerli araştırmacımız Metin And, Türk tiyatrosuyla ilgili iki kitabı nedeniyle Ümit Yaşar'ın bankadaki görevini büyük özen ve titizlikle yaptığını anlattı geçen akşam. Sanat tarihçisi, ressam Jale Erzen'in evinde bir söyleşide.

İsmet Paşa'yı barış mimarı diye adlandıran Taha Toros, Lozan'da geçen günlerden söz ederken Abdülhak Hamit'in bir mektubunu anımsadı birden. İnönü büyük bir savaş veriyor barış masasında. O aralık Abdülhak Hamit'ten bir mektup. Bir İtalyan için Türkiye'de bir temsilcilik istiyor. Mektubu okurken kahkahalarla çnladı Pembe Köşk. İsmet Paşa'nın Lozan'daki İtalyan temsilciye bir uyarıda bulunmasını öneriyor

Müşerref Hekimoğlu yıllarca önce Doktor Hüsnü Göksel ve eşi Selma Göksel (Erteğün) ile. Yanlarında Aziz Göksel, şimdi New York'ta çalışıyor.

Makber ozanı! O yıllarda Paşa "Hadi canım sen de!" sözlerini kullanır mıydı acaba? Taha Toros hayli muzip bir kişi. Abdülhak Hamit'in portresini de muzip çizgilerle belirtti. Kırkbirbuçuk yaş genç eşi Lüsyen Hanım'dan ayrıldıktan sonra süren dostluğunu anlattı. Venedik'e gidişini. Ama asıl ilk eşi Fatma Hanım'ın ölümünden sonra Paris'in ünlü Champ-Elysée'de yaşanan bir olayı. Eşini kaybedince Babil'de Hariciye Nazırlığı'na bir mektup yazıyor Abdülhak Hamit. Büyük acısını unutmak için Paris'e gitmek istediğini bildiriyor. Dilekçesi olumlu yanıtlanıyor. Üç ay izin, yol giderleri de veriliyor, ver elini Paris. Derken Sami Paşazade Sezai Bey'den bir dilekçe Hariciye Nazırlığı'na. O da yakın dostuna başsağlığı dilemek ve onu avutmak için bir hafta Paris'e gitmesine izin isti-

yor. İsteği olumlu karşılanıyor. Acele Paris'e gidiyor. Abdülhak Hamit'i arıyor. Otelinde yok. Champ-Elysée'de dolaşırken karşıdan Abdülhak Hamit görünüyor. Tek gözlüğü, redingotu ile müthiş şık. Kolunda da genç ve güzel bir zenci kızı. İki arkadaş selamlaşıyorlar. Sami Paşazade Sezai Bey "Nedir bu durum" diye soruyor yavaşça. Öteki çok rahat, matemde olduğunu çevreye anlatmak için, diyor. Matem rengi sevgiliyle yürüyor bulvarda!..

Önümde Büyükelçi Osman Olcay, yanında Profesör Doktor Hüsnü Göksel oturuyor. Okurlarımız yakından tanır onu, yazarlığı, ozanlığı, ressamlığı da var. Ünlü bir kanserolog. Ben kadınları memelerinden tanırım, diye espri yaptı bir gün. Meme kanserinde uzmanlığıyla tanınan bir doktora yaraşır bir espri. Onu ünlü bir diplomatımızın damadı olduğu günlerde tanıdım. O diplomat rahmetli Münir Erteğün. Lozan Konferansı'nda İsmet Paşa'nın yanında yer alan kişilerden. Sonra Paris, Londra, Washington Büyükelçisi. Washington'da görevliken Başkan Roosevelt ile yakın

ları. Taha Toros'u dinlerken neler canlandı gözümde. Saracoğlu Mahallesi'nde bir ev, Selma ve Hüsnü Göksel ile bir röportaj Hayat Dergisi için. Aziz Göksel güzel bir çocuk, Aslı Göksel bebek o zaman. Şimdi ABD'de dayısı Ahmet Erteğün ile çalışıyor. Aziz Göksel Grammy ödülü aldılar. Aslı Göksel de İngiltere'de bir üniversitede linguistik kürsüsünde öğretim üyesi. Bilimsel kongrelere İngiliz üniversitesi adına katılıyor.

Taha Toros'un İsmet Paşa'yla ilgili kıptarçığını imzalamak istiyorum, diyor. Taha Toros gülümsüyor. Selma Hanım'dan çok yardım gördüm, sonsuz teşekkürlerimle diyor. Bana dönüyor sonra Münir Erteğün, Yahya Kemal'i çok koruyan bir kişi. Selma Hanım'dan çok yardım gördüm, mektupları verdi bana, diye bilmediğim bir konuyu açıklıyor. Konu ilgimi çekti. Selma Göksel'e telefon edip sordum. Yahya Kemal nereye yazmış o mektupları, değerli diplomatımızla ünlü ozanımızın dostluklarına o da tanık olmuş mu? Babası İsviçre'deyken başlayan dostluğun Paris'te

devam ettiğini söyledi Selma Göksel. Münir Erteğün'ün Washington elçiliği döneminde de mektuplaşıyorlar. Diplomat dostum Hamit Batu ile Cinnah yokuşunda başlayıp Edremit Körfezi'nin maviliklerine uzanan yıllar boyunca söyleşilerimiz çnladı kulağımda. Büyükelçi Erteğün'ün oğlu Nasuhi en yakın arkadaşlarından biri. Paris'te aynı lisede okuyorlar, Nasuhi Erteğün ölünceye dek sürüyor dostlukları. Hamit Batu, Moskova'da Krucev'li Yıllar kitabını yayımladı son günlerde. Paris anılarını da yazıyor, sanırım. Erteğün ailesi de yer alır o anılarda. O da bir diplomat çocuğu. Öğrenimini Paris'te yapıyor. Nasuhi Erteğün'ün yakın arkadaşı olarak Paris Elçiliğimize gidiyor tatil günlerinde. Sofrada Yahya Kemal de var, sonra Zekai Cankardeş, şimdi emekli olan Büyükelçi Oktay Cankardeş'in babası. Paris'e kapitülasyonlardan kaynaklanan borçların temizlemesiyle ilgili çalışmalar yapıyor. Sofrada şiirler söyleniyor, edebiyat söyleşileri yapılıyor, Yahya Kemal Victor Hugo'dan, André Chenier'den şiirler okuyor konuşuyor. Fransızcası da şiir gibi. Yahya Kemal'in şiirlerini en güzel okuyan kişilerden biri de Doktor Hüsnü Göksel sanırım. Yahya Kemal'den ders alıyor vaktiyle. Hocası Nihat Reşat Belger tanıştırmış onları. Şiir söyleşileri yapıyorlar, Yahya Kemal'in şiirlerini ondan dinleyerek okumayı öğreniyor. Anılar zincirlenirken ilginç halkalar oluşuyor.

Taha Toros'un bir öyküsü ne güzel mozaik oluşturdu bakın. Pembe Köşk'ten nerelere uzandı. ◀

